12.10.2023

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Kutsu kirjalliseksi asiantuntijalausunnoksi 12.10.2023

HE 41/2023 valtion talousarvio vuodelle 2024

Suomen Satamat ry kiittää mahdollisuudesta tuoda esille näkökohtia valtion vuoden 2024 talousarvioesityksen käsittelyssä Liikenne- ja viestintävaliokunnassa.

Petteri Orpon hallituksen ohjelma korostaa toimivan liikennejärjestelmän ja hyväkuntoisen väylästön olevan olennainen osa kansallista kilpailukykyä. Lisäksi muuttunut turvallisuusympäristö korostaa liikenne- ja materiaalivirtojen vaihtoehtoisten reittien kartoittamista ja niihin panostamista. Pohjoismaisen liikennejärjestelmän tarkastelu kokonaisuutena on tärkeää.

Hallitusohjelman mukaisesti vuoden 2024 talousarvio sisältää mittavia panostuksia liikenneväylien kunnossapitoon ja kehittämiseen. Rakentamisen nousseet kustannukset tosin leikkaavat osoitettujen varojen tehoa ja tuloksellisuutta.

Satamien toiminnalle ovat tärkeitä niin meriväylien kapasiteetti kuin satamien takamaayhteyksien riittävä kunto ja palvelutaso. Vuoden 2024 talousarvio noudattaa pitkäaikaista käytäntöä, jossa vuosittain talousarvion määrärahojen turvin käynnistetään 1-2 vesiväylähanketta. Tässä talousarviossa meri- ja vesiväylien kehittämishankkeet ovat tavanomaista pienempiä ja siten talousarvion painopiste onkin satamien näkökulmasta maapuolen ns. takamaaväylästöjen kunnossapitoon ja kehittämiseen.

Talousarvio sisältää lukuisia satamin ja elinkeinoelämän kannalta tärkeitä raide- ja maaliikenneyhteyksien kehittämistä. Voimavaroja kohdennetaan laajalle ympäri Suomen maantieteellistä aluetta.

Talousarvio sisältää myös kansallisen huoltovarmuuden vahvistamisen kannalta tärkeitä infrastruktuurin kehittämisen kohteita, kuten mm. Laurila – Tornio – Haaparanta raideyhteys.

12.10.2023

Satamien kannalta kannatettavaa on myös resurssien osoittaminen kyberturvallisuuskeskuksen toiminnalle ja kyberresilienssin vahvistamiseksi laajasti yksityisellä ja julkisella sektorilla.

Petteri Orpon hallitus on ilmaissut hallitusohjelmassaan ottavansa käyttöön kansallisella päätöksellä ns. saaripoikkeuksen koskien merenkulun liittämistä EU:n yleiseen päästökauppajärjestelmään vuoden 2024 alusta lukien. Talousarvioesitys sisältää 2 miljoonan euron määrärahan tasoittamaan saaripoikkeuksen synnyttämää kilpailuhaittaa Merenkurkun matkustajalaivaliikenteessä suhteessa Ahvenanmaan matkustajaliikenteeseen, jota saaripoikkeuksen helpotus koskee. Talousarviossa varattua määrärahaa tulee joko korottaa tai/ja sen kohdentaminen tulee laajentaa Merenkurkun lailla yhtälaisessa markkinoiden kilpailuvääristymässä olevaan Hanko-Tukholma matkustajaliikennettä harjoittavien toimijoiden eduksi.

Lopuksi on tarpeen nostaa esille havainto siitä, että satamilla on merkittävä rooli useissa talouden energiamurroksen investoinneissa. Suomen satamissa tullaan lähivuosien aikana toteuttamaan lukuisia sataman alueen ja tilankäytön uudistamiseen ja kehittämiseen tähtääviä infrastruktuuri-investointeja ennen kuin vety- tai muiden vaihtoehtoisen käyttövoimien tuotantolaitosinvestointeja käynnistetään. Valtion talousarvio ei tunnista näitä talouden uudistumisen kannalta tärkeitä investointeja samoin kuin mm. eräissä EU:n jäsenvaltioissa, joissa satamien puhtaiden käyttövoimien infrastruktuuri-investointeja tuetaan kansallisilla palautumisohjelmilla (RRF).

Suomen Satamat ry

Annaleena Mäkilä